

AMERSFOORTS
KAMERKOOR
o.l.v. Rienk Bakker

M.M.V.
Bette Westera

Dichter

bij de
Maziek

11 april 2026
20.00 uur
Nieuwe Kerk
Amersfoort

Programma

Hymne à la nuit	Joseph Noyon (1888-1962) arr. comp: Jean-Philippe Rameau (1683-1764)
The darkness is no darkness	Judith Bingham (*1952)
De waterlelie	Herman Strategier (1912-1988)
Again (after ecclesiastes)	David Lang (*1957)
Fyer, fyer!	Thomas Morley (1557-1603)
Wandrer's Nachtlied	Theodor Kirchner (1823-1903)
Wandrer's Nachtlied	Jens Klimek (*1984) arr. comp: Franz Schubert (1797-1828)
Immortal Bach	Knut Nystedt (1915-2014) arr. comp: Johann Sebastian Bach (1685-1750)
Wie man einen Vogel malt	Harald Genzmer (1909-2007)
The bee	Frank Bridge (1879-1941)
Universe	Karin Rehnqvist (*1957)
Story (Living Room Music - dl.2)	John Cage (1912-1992)
Pierre de soleil (Three songs - dl 3)	Philip Glass (*1937)
De profundis clamavi	Kurt Bikkembergs (*1963)
Nou Nou	Wim de Ruiter (1943-2017)
Calme des nuits	Camille Saint-Saëns (1835-1921)
Wandrer's Nachtlied	Alphons Diepenbrock (1862-1921)

Programmatoelichting

Ondersteunt de muziek de tekst, of is het andersom? Deze vraag houdt componisten al eeuwen bezig. Dat ze er allemaal hun eigen antwoord op hebben gevonden hoor je tijdens ons concert *Dichter bij de muziek*. Sommige componisten verklanken de tekst naar de letter, andere componisten benaderen de tekst vooral naar de geest, zoals Knut Nystedt in het ontroerende *Immortal Bach*. We zingen muziekstukken waarin de muziek duidelijk de inhoud van een tekst weerspiegelt. In Morley's *Fyer, fyer* voel je de brandende hitte, en in *De profundis clamavi - Uit de diepte roep ik tot U* - laat Bikkembergs deze aanroep vanuit hele lage tonen komen. Er staan ook werken op het programma die vooral spelen met taal. Wim de Ruiters *Fuga voor gemengd koor* bevat zelfs niet meer tekst dan allerlei stopwoordjes als *nounou, tuttut, komkom, sjongejeonge*.

Een extra dimensie wordt toegevoegd door schrijver, dichter en spoken word-artiest Bette Westera. Zij maakte hertalingen van de teksten die wij zingen en treedt met haar woordkunst in de voetsporen van de componisten, die immers muzikale hertalingen maakten. Bette draagt haar hertalingen voor tijdens het concert, waardoor een prachtige synthese ontstaat van de klanken van het koor en haar woorden. Bette Westera is daarmee letterlijk onze 'dichter bij de muziek', waarmee wij hopen ons publiek dichter bij de muziek te brengen.

Bette Westera

schrijft gedichten, liedjes, verhalen en informatieve boeken over verschillende onderwerpen, allemaal voor kinderen. Voor haar dichtbundels *Doodgewoon* (Gottmer 2014) en *Uit elkaar* (Gottmer 2019) ontving ze - samen met illustrator Sylvia Weve - de Woutertje Pieterseprijs. Beide boeken werden bovendien bekroond met de Gouden Griffel. De nieuwste dichtbundel van Westera en Weve heet *Er vloog een vliegje in de vla*, een boek vol smaakvolle gedichten en sappige gedachten over eten.

In 2021 schreef Bette het kinderboekenweekgeschenk *Tiril en de toverdrank*, een spannend verhaal over twee kinderen die leven in de Vikingtijd. Dat verhaal smaakte naar meer, en in oktober 2025 verscheen *Toen Thor het nog liet donderen*, met nog veel meer verhalen over de goden van het Hoge Noorden, geïllustreerd door Annemarie van Haeringen.

Bette is behalve schrijver ook vertaler van liedjes, gedichten en rijmende prentenboeken, o.a. van Dr. Seuss, Rachel Bright en Julia Donaldson. Daarmee werd ze tweemaal genomineerd voor de Filter Vertaalprijs Jeugd. Samen met haar man - gitarist Diederik van Essel - geeft Bette muzikale poëzievoorstellingen bij haar boeken. Hun liedjes zijn te beluisteren op [Spotify](#). Als je meer wilt weten over Bette bezoek dan haar [website](#).

Het Amersfoorts Kamerkoor

is een gemengd koor met zo'n 30 leden; enthousiaste amateurs die graag op een muzikaal hoog niveau zingen in een warme, vriendelijke sfeer. De concertprogramma's zijn vaak opgebouwd rondom een thema. Het repertoire omvat een breed scala aan muziekstijlen en -stromingen. Het koor geeft doorgaans twee concerten per jaar in Amersfoort en zingt daarnaast bij inloopconcerten en in concertseries. Er wordt meestal *a capella* gezongen, maar ook regelmatig samengewerkt met instrumentalisten en solisten. Heb je belangstelling om mee te zingen, kom dan vrijblijvend een repetitieavond bijwonen om te kijken of ons koor je aanspreekt.

sopranen

Helma Eijck
Randi Hanstveit
Corrine Kroese
Noortje Liefferink
Marleen de Meijere
Rudith Middelhuis
Annelies Scholtz
Emma Tabak
Welmoed Wijmans

alten

Heleen Gierveld
Annelies de Jong
Marlies van der Klugt
Willemien Koster
Els Monquil
Trees Veerkamp
Bette Westera

tenoren

Maarten Eijkhout
Einar Folmer
Arjan de Jong
Jan Willem Lignac
Bert de Vries
Jan van der Zwan

bassen

Henri Brokaar
Peter Bruinsma
Diederik van Essel
Kees Kamperman
Ludo Koks
John Sitters
Jan Visscher

Rienk Bakker

studeerde aan diverse conservatoria en is afgestudeerd voor orgel, kerkmuziek en koordirectie. Hij is dirigent van diverse vaste en projectmatige koren, met amateur- en professionele zangers. Hij werkt regelmatig als repetitor bij het Nederlands Kamerkoor. Rienk is cantor-organist van de Grote Kerk in Vianen. Verder is hij werkzaam als organist en muziekdocent. Kijk voor meer informatie op zijn website: www.rienkbakker.nl.

Teksten

(alle hertalingen en gedichten zijn van Bette Westera)

*Ooit was alles donker
Ooit was alles stil
Alle dagen waren nacht
Niets klonk hard en niets klonk zacht
Er was nog geen verschil*

*Er waren geen geluiden
Er was nog niets te horen
Er klonk misschien wel ergens iets
maar nergens waren oren*

*Stille nacht
geen glimpje licht
Een verre vonk misschien
Maar nergens waren ogen
die dat vonkje konden zien*

*Alles was nog donker
Alleen maar zwart heelal
En toen kwam
God weet waar vandaan
de allereerste knal...*

Hymne à la nuit - arr. Noyon

tekst: Édouard Sciortino (1893-1979)

O Nuit! Viens apporter sur la terre
le calme enchantement de ton mystère.
L'ombre qui t'escorte est si douce,
si doux est le concert de tes voix
chantant l'espérance,
si grand est ton pouvoir,
transformant tout en rêve heureux!

O Nuit! oh! laisse encore a la terre
le calme enchantement de ton mystère.
L'ombre qui t'escorte est si douce!
Est-il une beauté aussi belle que le rêve?
Est-il de vérité plus douce que l'espérance?

Ode aan de nacht

*O nacht, bekleed de aarde met je deken van mysterie.
Jouw duister is zo luisterrijk, jouw stem zo fluisterzacht.
Jouw kalmte en jouw zwijgzaamheid bezielen de materie.
Jouw stilte zet tot dromen aan, en daarin schuilt je kracht.*

*O nacht, laat jouw bedaardheid hier op aarde nederdalen.
Jouw ingetogen stilte, jouw bescheidenheid, jouw schroom.
Bekleed er onze angsten mee, en onze hinderpalen.
Want wat is zoeter dan de hoop en schoner dan de droom?*

The darkness is no darkness - Bingham

tekst: uit Psalm 139

The darkness is no darkness with Thee
but the night is as clear as the day
The darkness and the light (no darkness at all)
in Thee is no darkness at all
but the night is as clear as the day
Surely the darkness shall cover Thee?
In Him is no darkness at all

Goddelijk licht

*Bij jou is het donker niet duister,
maar helder en klaar als de dag.
Bij jou krijgt de duisternis luister.
Bij jou maken nachten gewag
van hemelse glans en van goddelijk licht.
Geen duisternis die jou onttrekt aan het zicht.*

De waterlelie - Strategier

tekst: Frederik van Eeden (1860-1932)

Ik heb de witte waterlelie lief,
daar die zo blank is en zo stil haar kroon
uitplooit in 't licht.

Rijzend uit donker-koelen vijvergrond,
heeft zij het licht gevonden en ontsloot
toen blij het gouden hart.

Nu rust zij peinzend op het watervlak
en wenst niet meer...

Again - Lang (after Ecclesiastes)

tekst naar Prediker 1:4-11

people come and people go - the earth goes on and on
the sun rises, the sun sets - it rushes to where it rises again
the wind blows round, round and round - it stops, it blows again
all the rivers run to the sea, but the sea is never full -
from where the rivers run they run again

these things make me so tired - I can't speak, I can't see, I can't hear
what happened before will happen again
I forgot it all before.
I will forget it all again.

Drie kwatrijnen van Omer Khayyám

(Perzië, ± 1050-1125)

vertaald uit het Engels

*De tijd verstrijkt, wij komen en wij gaan,
terwijl de wereld doorgaat met bestaan.
Wij zijn voor haar geen rotsen in de branding,
maar kiezelstenen in de oceaan.*

*Ook jij zult op een dag tot stof vergaan.
Maar wanhoop niet: de wereld blijft bestaan
en uit de grond waarin je bent begraven
zal leem voor nieuwe schepselen ontstaan.*

*Het leven is een ademtocht, meer niet.
De dood ligt iedereen in het verschiet.
Het leven is een droom, het duurt maar even.
Zorg dat je er ten minste van geniet.*

Fyer, fyer! - Morley

tekst: Thomas Morley

Fire, fire! My heart! O, I burn me! Alas! Fa la la la la.
O help, alas! Ay me, I sit and cry me
And call for help, but none comes nigh me. Fa la la la la.
I burn, alas! Ay me, will none come quench me?
O cast water on and drench me! Fa la la la la.

*Laaiend vuur! Mijn hart! Het staat in brand!
Ik roep om hulp, maar niemand komt het blussen.
Er druipen hete tranen op mijn kussen.
Doordrenk mijn hart! Haal water! Blus de brand!*

Wandrers Nachtlied - Diepenbrock, Kirchner en Klimek

tekst: Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832)

Über allen Gipfeln
ist Ruh',
in allen Wipfeln
spürest du
kaum einen Hauch;
die Vögelein schweigen im Walde.
Warte nur! Balde
ruhest du auch.

*Boven in de bergen
heerst rust,
en waar de lucht de
kruinen kust
roert zich geen blad.
Geen vogeltje hoor je nog fluiten.
Stil is het buiten.
Rust op je pad.*

Immortal Bach - arrr. Nystedt

tekst: anoniem

Hoe maak je een componist onsterfelijk? Componist Knut Nystedt leefde in de 21e eeuw en verzong een geniale manier om een fragment van zijn eeuwenoude voorganger Bach een tijdloos karakter te geven. Hij gebruikt de eerste zin van

één van Bachs geestelijke liederen: Kom zoete dood, kom zalige rust, neem mij in vrede mee. Aan de noten verandert hij niets. Hij laat ze alleen over elkaar heen schuiven omdat elke koorgroep met hetzelfde stuk een ander tempo hanteert. Daarmee krijgt deze eeuwenoude muziek van Bach iets tijdloos. We horen tegelijkertijd dat wat was, dat wat nu is en dat wat komen gaat. We worden onderdeel van een kaleidoscoop tussen verleden, heden en eeuwigheid.

Komm, süßer Tod, komm, sel'ge Ruh!
Komm, führe mich in Frieden.

Kom in mijn armen

*De deur is open, lieve Dood
Loop maar gewoon naar binnen zonder kloppen
Aarzel niet
Je bent zo welkom als maar kan
Wat zie je bleek
wat ben je koud
Kom in mijn armen
Ik verwarm je
Ik verzacht je
Ik omarm je
Ik verwacht je
al mijn hele leven lang
dus ga vooral je onvermijdelijke gang*

*Je bent er later dan ik dacht
Ik had al eerder willen gaan
veel eerder
maar ik heb op je gewacht
Neem iets te eten, Dood
je bent zo mager als een lat
Op tafel staat nog taart
speciaal bewaard voor dit moment:
Het vieren van de teugels van het leven
Vind je dat geen mooie zin voor op mijn kaart?*

*Ik zie het al
je hebt geen trek
Doe mij dan maar dat allerlaatste stuk
voor onderweg
Ziezo
we kunnen gaan
De deur mag open blijven staan
Doe jij het licht uit alsjeblijft?*

Wie man einen Vogel malt - Genzmer

tekst: Jacques Prévert (1900-1977)

Male zuerst einen Käfig
mit einer offenen Tür
dann male
irgend etwas Hübsches
irgend etwas Einfaches
irgend etwas Schönes
irgend etwas Nützliches
was nur den Vogel angeht
Dann lehne die Leinwand an einen Baum
in einem Garten
in einem Wäldchen
verbirg dich hinter dem Baum
ohne zu sprechen
ohne dich zu rühren...

Bisweilen kommt der Vogel bald
aber er kann ebensogut viele Jahre brauchen
bis er sich dazu entschließt
Verlier nicht den Mut

Warte

Warte wenn es sein muß jahrelang
denn der rasche oder langsame Anflug des Vogels
hat nichts zu tun mit dem Gelingen des Bildes

Wenn der Vogel kommt
falls er kommt
so sei ganz still
Warte bis der Vogel in den Käfig schlüpft
und wenn er hineingeschlüpft ist
schließe mit dem Pinsel leise die Tür

dann

tilge nacheinander alle Gitterstäbe aus
wobei du keine einzige Feder
des Vogels berühren darfst

Sodann male den Baum
und wähle den schönsten seiner Äste
für den Vogel

Male auch das grüne Lau
und den frischen Wind
den Sonnenstaub
und das Gesumm der Grastiere in der Sommerglut
Und dann warte ob der Vogel sich entschließt zu singen
Wenn der Vogel nicht singt
so ist es ein schlechtes Zeichen
ein Zeichen daß das Bild schlecht ist
Aber wenn er singt ist es ein gutes Zeichen
ein Zeichen daß du das Bild mit deinem Namen
zeichnen darfst
dann zupfst du ganz sacht
eine Feder aus dem Vogelgefieder
und schreibst in einer Ecke des Bildes
deinen Namen nieder

Hoe je een vogel schildert

*Schilder eerst een kooi
Zet het deurtje open
en schilder dan
iets aardigs
voor de vogel
iets gewoons
iets moois
iets bruikbaars
Zet het doek
in een tuin
of in een bos tegen een boom
Verberg je
achter de boom
Zeg niets
Beweeg niet*

*Soms komt de vogel snel
maar het kan ook jaren duren
voor hij besluit te komen
Geef niet op
Wacht
Wacht als het moet jarenlang
Hoelang het duurt voor de vogel komt
zegt niets over het lukken van het schilderij
Als de vogel komt
- áls hij komt -
wees dan heel stil*

*Wacht tot de vogel de kooi ingaat
en als hij erin zit
doe je heel voorzichtig met je penseel het deurtje dicht
en wist zonder ook maar een veertje van de vogel aan te raken
een voor een alle tralies uit
Vervolgens schilder je de boom
De mooiste tak
is voor de vogel
Schilder ook het groene loof
de frisheid van de wind
de stofjes in het zonlicht
en de zomerse geluiden van de dieren in het gras
Wacht tot de vogel begint te zingen
Als de vogel niet zingt
is dat een slecht teken
een teken dat het schilderij slecht is.
Als de vogel wel zingt is dat een goed teken
een teken dat je het schilderij mag signeren
Dan trek je de vogel heel voorzichtig
een veertje uit
en zet daarmee in een hoek van het doek je naam*

The bee - Bridge

tekst: Alfred Lord Tennyson (1809-1892)

The bee buzzed up in the heat.
"I am faint for your honey, my sweet."
The flower said, "Take it, my dear;
for now is the spring of the year.
So, come, come!"
"Hum!"
And the bee buzzed down from the heat.

And the bee buzzed up in the cold.
When the flower was withered and old.
"Have you still any honey, my dear?"
She said, "It's the fall of the year,
but come, come!"
"Hum!"
And the bee buzzed off in the cold.

De bij

*De bloem stond in bloei, het was medio mei.
Ik heb toch zzzo'n zzzin in iets zzzoets, zei de bij.
De bloem zei: Mijn honing is zoeter dan zoet.
Daal neer in mijn roemer en doe je tegoed.
Zo gezegd, zo gedaan, en de bij zoemde blij:
O zzzalig, zzzo zzzoet als de zzzwoelte van mei.*

*De bloem stond verwelkt in de winterse wei.
Ik heb toch zzzo'n zzzin in iets zzzoets, zei de bij.
De bloem zei: Mijn honing was zoeter dan zoet.
Ik heb je gelaafd en ik heb je gevoed.
Maar nu is het winter, die tijd is voorbij.
Zzzo zzzonde, en zzzielig voor mij, zei de bij.*

Universe - Rehnqvist

tekst: Karin Rehnqvist

Universe

two hundred billion trillion stars
my mind reels, my head swims, I feel dizzy.
Two thousand billion galaxies –
two trillion galaxies!
Meteoroids, asteroids, comets, planets, nebulae
my mind reels, my head swims, I feel dizzy!

*Miljoenen sterren.
Wat zeg ik? Miljarden.
Zoveel dat mijn hoofd ervan tolt.
Biljoenen sterrenstelsels.
Meer nog, biljarden.
Zo duizelingwekkend veel dat mijn geest begint te zweven.
Meteorieten, asteroiden, planeten, kometen, interstellaire stofwolken.
Het duizelt me, mijn hoofd tolt, mijn geest zeeft.*

Story - Cage

tekst: Gertrude Stein (1874-1946) (eerste zin uit een kinderboek)

Once upon a time the world was round
and you could go on it around and around.

*Vroeger was de aarde rond.
De aarde rond?
Zo rond als wat.
Je kon een rondje lopen.
Om de aarde?
Meen je dat?
Of ik dat meen!
En tegenwoordig dan?
Nu is de aarde plat.*

Pierre de soleil - Glass

tekst: Octavio Paz (1914-1998)

vertaald naar het Frans door Benjamin Péret (1899-1959)

*La vie, quand fût-elle vraiment nôtre?
Quand sommes-nous vraiment ce que nous sommes?
en vérité, seuls, nous ne sommes pas,
nous ne sommes jamais sinon vertige et vide,
jamais la vie n'est nôtre, elle est aux autres,
la vie n'est à personne, nous sommes tout la vie,
pain de soleil pour les autres,
tous les autres que nous sommes,
sortir de moi, ma chercher parmi les autres,
les autres qui ne sont pas si je n'existe pas
les autres qui me donnent existence,
Il n'y a pas de moi, toujours nous sommes nous autres,
la vie est autres, toujours là-bas plus loin,
hors de toi, de moi, toujours horizon.*

Zonnesteen

*Van wie is het leven?
Wanneer zijn we echt wie we zijn?
We zijn niet alleen
in de duizelingwekkende leegte
waarin we bestaan.*

*Wij zijn van de ander
en niet van onszelf.
Wij zijn van het leven
en voeden elkaar
met het brood van de zon.
Hoe vind ik mezelf
als ik ook al die anderen ben?*

*Al die anderen
die niet bestaan zonder mij?
Als ik niet kan bestaan
zonder hen?*

*Ik ben wie ik ben in de ander.
Geen ik maar een wij.
Altijd zijn wij onszelf.
Tot voorbij het oneindige
zijn wij onszelf in de ander,
en kunnen we zijn wie we zijn.*

De profundis clamavi - Bikkembergs

tekst: Psalm 130:1 en Psalm 51:1-2

De profundis clamavi ad te Domine,
Domine exaudi vocem meam.
Miserere mei, Deus secundum
misericordiam tuam
multum lava me ab iniquitate mea
et a peccato meo munda me.
Ad te clamavi Domine.

*Hoor mij, Heer, als ik me uit de diepte tot u richt.
Laat me niet alleen met alles wat ik heb misdaan.
Vergeef me mijn gebrekkigheden, wees met mij begaan.
Trek mij uit mijn diepe dal en breng mij aan het licht.*

Hieronder volgt een vrije hertaling van de liedtekst gemaakt door koorlid Annelies Scholtz, tijdens een koorworkshop die Bette Westera aan de koorleden gaf, ter verdieping van dit project:

*Ik zit in een duistere koude put
Ik kerm, ik smeek, ik roep met gebroken stem
Hoog daarboven zit de Machtige
De grote Koning met het zwaard
Zou die luisteren?
Zou die aandacht hebben voor de klank van mijn weerloosheid?*

*Ik koester een verre herinnering
Aan liefdevolle ogen, een warme omhelzing*

*Och als ik die ooit weer waardig zou zijn
Het zou zijn als helder water, als de zon
Alle last zou van mij afvallen
Al mijn stomme fouten zouden wegwaaien in de wind*

Dit is de klank van mijn diepste wens

Nou nou - De Ruiter

tekst: Wim de Ruiter

Nou nou tut tut kom kom sjonge jonge gado gado beri beri och och
nou nou hè hè gut gut gauw gauw blauw blauw en en of of sam sam tam tam
sing sing ping ping naar bed naar bed koppie koppie kiele kiele
nou nou tut tut kom kom

Calme des nuits - Saint-Saëns

tekst: anoniem

Calmes des nuits,
fraîcheur des soirs,
vaste scintillement des mondes,
grand silence des antres noirs.
Vous charmez les âmes profondes.

L'éclat du soleil, la gaité,
le bruit plaisent aux plus futiles;
le poète seul est hanté.
par l'amour des choses tranquilles.

De kalmte van de nacht

*Menigeen ontleent aan lange,
zinderende zomerdagen
levenslust en levenskracht.*

*Alleen de dichter wordt gegrepen
door de koelte van de avond,
het getwinkel van de sterren
en de kalmte van de nacht.*

Genoten van ons concert?

Ons volgende concert, *In Frieden fahren*, is op zondagmiddag 8 november in de Nieuwe Kerk Amersfoort. We zingen dan onder meer motetten van zoons en een neef van Johann Sebastian Bach, en de Musikalische Exequien van Heinrich Schütz, begeleid door orgel, gamba en theorbe.

Je kunt je op onze website inschrijven voor de mailinglist, dan ontvang je zeven weken voor onze concerten een uitnodiging via de mail.

Graag tot ziens bij een volgend concert!